

Quickscan flora en fauna De Stouwe 18 te Vinkenbuurt

Drs. John Mulder

Ecologisch
Adviesbureau
Mulder

Colofon

Mulder,J.(2011): Quicksan flora en fauna De Stouwe 18 te Vinkenbuurt. Ecologisch Adviesbureau Mulder, Apeldoorn.

In opdracht van: BJZ.

Datum rapport: 21 december 2011.

Ecologisch Adviesbureau Mulder
Trekweg 70
7322HS Apeldoorn
telefoon: 055-3010085 / 06-30470511
e-mail: contact@ecologischadviesbureau.nl
internet: www.ecologischadviesbureau.nl

© 2011 Ecologisch Adviesbureau Mulder.

1 Inleiding

Aan De Stouwe 18 te Vinkenbuurt ligt de boerderij van de familie Nijhuis. De boerderij is nog deels in gebruik voor varkens (meest zuidelijke stal). Enkele niet meer in gebruik zijnde opstallen, te weten een houten schuur en twee oude varkensstallen, dienen gesloopt te worden. Het betreffende perceel is gelegen in het kilometerhok met Amersfoortcoördinaten 218/510.

Problemen met de natuurwetgeving dienen te worden voorkomen bij de uitvoering van de plannen. In verband met de voorgenomen ingreep is daarom besloten tot het laten verrichten van een quickscan. Door de quickscan moet duidelijk worden welke effecten de plannen op de aanwezige natuurwaarden hebben.

2 Wetgeving

2.1 Soortbescherming

2.1.1 Flora- en faunawet

Door de in april 2002 in werking getreden Flora- en faunawet is de verplichting ontstaan om ruimtelijke plannen aan deze wet te toetsen. Het doel van de wet is om in het wild levende planten en dieren te beschermen. Voor dit project zijn de volgende artikelen van de wet relevant:

- Artikel 2 legt een zorgplicht op. Dat houdt in dat ingrepen zodanig worden uitgevoerd dat de beïnvloeding van de in het wild levende soorten planten en dieren minimaal is.
- Artikel 8 verbiedt het plukken, verzamelen, afsnijden, uitsteken, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen van beschermde inheemse planten.
- Artikel 9 verbiedt het doden, verwonden, vangen, bemachtigen of met het oog daarop opsporen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 10 verbiedt het opzettelijk verontrusten van beschermde dieren.
- Artikel 11 verbiedt het beschadigen, vernielen, uithalen, wegnemen of verstoren van nesten of holen van beschermde inheemse dieren.
- Artikel 75 biedt de mogelijkheid ontheffing aan te vragen van de verbodsbepalingen.

Een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) omtrent artikel 75 is gepubliceerd in het Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden 501 op 19 oktober 2004 en is op 23 februari 2005 van kracht geworden. Dit houdt in dat de Flora- en faunawet meer mogelijkheden biedt voor het verkrijgen van vrijstellingen, mits aan voorwaarden wordt voldaan. In de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet zijn beschermde soorten onderverdeeld in drie tabellen, elk met hun eigen beschermingsregime, en worden vogels apart behandeld.

De volgende drie beschermingsregimes worden onderscheiden:

Categorie 1:

Hieronder vallen de zogenaamde tabel 1-soorten. Dit betreft een aantal beschermde, maar algemene soorten in Nederland, waarvan de gunstige staat van instandhouding niet in het geding is. Voor deze soorten geldt op voorhand een vrijstelling, mits bij ingrepen sprake is van een bestendig beheer en onderhoud of bestendig gebruik of ruimtelijke ontwikkelingen. Als hier niet aan voldaan is, moet er een ontheffingsaanvraag worden gedaan, waarbij getoetst wordt volgens het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in instandhouding van de soort' (de zgn. lichte toets).

Categorie 2:

Hieronder vallen de zgn. tabel 2-soorten: middelhoog beschermde soorten waarvoor niet op voorhand vrijstelling wordt verleend, maar waarvoor eerst een gedragscode moet worden opgesteld. Deze gedragscode wordt door de sector of de ondernemer opgesteld, en door de minister van LNV getoetst. Totdat deze gedragscode is goedgekeurd zal voor soorten uit deze categorie ontheffing aangevraagd moeten worden.

Categorie 3:

Hieronder vallen de zgn. tabel 3-soorten. Dit zijn strikt beschermde soorten die vermeld zijn in bijlage 1 van bovengenoemde AMvB, alsmede soorten die voorkomen in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die daardoor een strikte bescherming genieten. Vleermuizen vallen geheel in deze categorie. Van deze soortgroep zijn met name de vaste rust- en verblijfplaatsen en de vliegroutes beschermd. Een ontheffingsaanvraag voor de onder deze categorie vallende soorten wordt getoetst aan drie criteria: 1) er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van in instandhouding van de soort. Aan alle drie de criteria moet worden voldaan. Deze vormen gezamenlijk de zgn. uitgebreide toets.

Zorgplicht

Voor soorten waarvoor een vrijstelling bestaat, blijft onverkort de *zorgplicht* (Artikel 2) van kracht, d.w.z. handelingen waarbij vermoed kan worden dat er nadelige gevolgen voor planten of dieren mee kunnen worden veroorzaakt, dienen zoveel mogelijk te worden nagelaten of te worden beperkt.

Artikel 2 van de Flora- en faunawet formuleert de algemene zorgplicht aldus:

- Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.
- De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Vogels

Vogels zijn niet in één van deze tabellen opgenomen en worden in de nieuwe opzet van de Flora- en faunawet apart behandeld. Alle vogels zijn beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. In de praktijk betekent dit dat met name het broedseizoen ontzien dient te worden aangezien juist in deze periode sprake zal zijn van verontrusting, doden of verstoren van nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen. Als de werkzaamheden buiten het broedseizoen plaats vinden zal in het algemeen niet snel een ontheffing nodig zijn, tenzij vaste verblijfplaatsen in het geding zijn die jaarrond van belang zijn. Deze soorten zijn genoemd in de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten', zoals bevoegd gezag per brief van 25 augustus 2009 heeft laten weten als zijnde nieuw beleid. Speciale aandacht dient ook uit te gaan naar vogels, die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. (zgn. categorie 5-soorten uit de Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten). Deze zijn namelijk wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen, bijvoorbeeld als in de directe omgeving geen alternatieven voorhanden zijn. Dat vergt een omgevingscheck.

Effectenbeoordeling

Wanneer er beschermde soorten in een gebied zijn aangetroffen, zal men moeten onderzoeken wat voor effecten de voorgenomen handelingen/acties hebben op de aanwezige soorten en biotopen (effectenstudie). Als uit de effectenstudie blijkt dat er

handelingen gaan plaatsvinden die nadelige gevolgen hebben op de aanwezige beschermde soorten, is een aanvraag ontheffing ex artikel 75 van de Flora- en Faunawet aan de orde bij de Dienst Regelingen van het ministerie waaronder natuur valt, thans EL&I. Daarbij zal in beeld moeten worden gebracht hoe de voorgenomen werkzaamheden zodanig worden aangepast dat dergelijke gevolgen niet of in mindere mate zullen optreden.

Sancties

In geval van overtredingen van de Flora- en faunawet kan de handhaver het werk stilleggen, activiteiten verbieden of beëindigen en/of proces-verbaal opmaken. Overtredingen van de Flora- en faunawet zijn een economisch delict. Hierop zijn relatief hoge boetes mogelijk, die door de rechter worden opgelegd. In alle gevallen worden geconstateerde overtredingen behandeld door het Openbaar Ministerie (Justitie).

2.1.2 Rode Lijst

Middels een ministerieel besluit houdende vaststelling Rode Lijsten flora en fauna uit 2004 worden soorten opgesomd die verdwenen, ernstig bedreigd, kwetsbaar of gevoelig zijn en waaraan bijzondere aandacht moet worden besteed voor de instandhouding.

De status van een soort op de Rode Lijst geeft een indicatie van de kwetsbaarheid van de soort. Afname van de populatieomvang en het verspreidingsgebied zal bij kwetsbare soorten eerder tot significante effecten op de staat van instandhouding leiden dan bij algemene soorten.

Provinciaal beleid kan tevens van belang zijn bij de planvorming. Dit kan inhouden, dat activiteiten met negatief effect op Rode Lijstsoorten volgens het zogenaamde "compensatiebeginsel" alleen kunnen worden uitgevoerd als aangetoond is dat er geen alternatieven zijn, en/of sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang voor de werkzaamheden en/of negatieve effecten zoveel mogelijk worden gemitigeerd (verzacht) en de resterende negatieve effecten worden gecompenseerd.

2.2 Gebiedsbescherming

Het beschermen en in stand houden van bijzondere gebieden in Nederland is opgenomen in de Natuurbeschermingswet 1988, die per 1 oktober 2005 van kracht is.

2.2.1 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet geeft uitvoering aan de Europese richtlijnen, zoals de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn. Gebieden worden aangewezen als Speciale Beschermingszone, de zogenaamde Natura 2000-gebieden. Tevens zijn in deze wet de eerder beschermde Beschermde Natuurmonumenten opgenomen.

Voor Natura 2000-gebieden worden instandhoudingsdoelen geformuleerd. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen het netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Door middel van een vergunningstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd.

2.2.2 Ecologisch Hoofdstructuur

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten instaat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (Natura 2000-gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en Wetlands) of verweven gebieden (gericht op verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden via ecologische verbindingzones. Dit zijn stroken en stukjes natuur die verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. De Ecologische Hoofdstructuur is daarmee te beschouwen als de ruggengraat van de natuur. Negatieve invloed op de werking van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden, zodat het netwerk niet verslechtert.

3 Consequenties voor het plangebied

3.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is op soorten gerichte regelgeving en altijd van toepassing bij ruimtelijke ingrepen. Beoordeeld moet worden of er significante effecten te verwachten zijn op individuen, populaties of vaste verblijfplaatsen van in de wet genoemde soorten.

3.1.1 Onderzoeksopzet

Een onderzoek naar mogelijke problemen met de Flora- en faunawet wet begint gewoonlijk met een zogenaamde quickscan. In een quickscan wordt een inschatting gemaakt van mogelijke significante effecten op beschermde plant- en diersoorten. Meestal gebeurt dat aan de hand van bestaande informatie voor de locatie en directe omgeving (bronnenonderzoek) en waarnemingen tijdens een veldbezoek. Hierbij wordt ook gekeken naar habitatsgeschiktheid en bestaande kennis van de regionale verspreiding van planten en dieren. De combinatie van informatie uit gegevensbestanden aangevuld met actuele informatie gegevens verkregen tijdens een veldbezoek biedt de beste basis voor een voorlopige effectbeoordeling. Voorkomen of verwacht voorkomen van beschermde soorten dient gerelateerd te worden aan de betekenis van de locatie voor het duurzaam voortbestaan van de soort of populatie.

3.1.2 Veldbezoek

Ten behoeve van een goed inzicht in de plaatselijke situatie is op 19 december 2011 een veldbezoek afgelegd aan de planlocatie. De planlocatie is onderzocht op beschermde planten en (sporen van) beschermde dieren. Tijdens het bezoek wordt gebruik gemaakt van zicht-, geluids- en geurwaarnemingen van zowel levende als dode exemplaren en sporen (pootafdrukken, keutels, haren, veren, vraat, nesten e.d.) van dieren. Speciale aandacht gaat hierbij uit naar jaarrond beschermde vogels, vleermuizen en overige strenger beschermde soorten. Het veldbezoek heeft plaatsgevonden in een voor de meeste soorten niet optimale periode. Het betreft dan ook vooral een inschatting van de mogelijkheid van voorkomen aan de hand van geschikte leefomgeving.

Naar de aanwezigheid van sommige beschermde soorten- en soortengroepen is geen gericht onderzoek verricht. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en biotoopvoorkeur mag aangenomen worden dat deze soorten niet aanwezig zullen zijn. Het betreft o.a. Rivierkreeft, Vliegend hert, Heldenbok, Juchtleerkever, Wijngaardslak, Bataafse stroommossel, Nauwe korfslak en Zeggekorfslak.

De ter plaatse aangetroffen situatie is als volgt te omschrijven:

De plannen betreffen de sloop van drie schuren. De eerste schuur ligt achter het huis en is van hout met een pannendak. Er is geen dakbeschot. De eerste varkensstal is opgetrokken uit baksteen. De tweede varkensstal is grotendeels uit hout opgetrokken. Beide stallen hebben het bekende interieur van een varkensstal met beton vloer en ijzeren hekken. Aan het plafond hangt zeer veel spinrag. Het dak bestaat uit eternieten golfplaten.

Er werden geen beschermde soorten noch sporen daarvan aangetroffen.

De kans op verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren wordt op nihil ingeschat.

Beschermde planten, amfibieën, reptielen en ongewervelden worden op grond van de

afwezigheid van geschikt habitat niet verwacht.

Houten schuur met pannendak.

Binnenzijde pannendak houten schuur.

Stenen varkensstal.

Grotendeels houten varkensstal.

3.1.3 Bronnenonderzoek

Omdat de ingreep zich beperkt tot twee schuren en een stukje grasland en er geen sprake is van andere structuren zoals water, groenstructuren e.d. beperkt dit de mogelijk aan negatieve effecten onderhavige soortgroepen aanzienlijk. Zo zijn hier geen ongewervelden, vissen, amfibieën en reptielen aanwezig. Het komt hoofdzakelijk neer op zoogdieren (in dit geval alleen vleermuizen) en vogels. Omdat hiervan tijdens het veldbezoek reeds een goed beeld was verkregen is besloten van een nader bronnenonderzoek af te zien.

3.2 Gebiedsbescherming

Het plangebied maakt geen deel uit van een gebied dat is beschermd krachtens de Natuurbeschermingswet, Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of ander gebiedsgericht beleid. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is Vecht- en Beneden-Reggegebied op een afstand van circa 10 kilometer. Op basis van de afstand en tussenliggende barrières zijn uitstralende effecten op Natura 2000-gebieden en EHS niet aan de orde.

4 Effectenbeoordeling (toetsing aan de wet)

4.1 Voorgenomen ingreep

Er bestaan plannen de aanwezige schuur en twee varkensstallen te verwijderen. In principe kunnen bij dergelijke ingrepen aanwezige natuurwaarden aangetast worden.

4.2 Te verwachten effecten

In dit hoofdstuk worden de effecten van de geplande activiteiten op de resultaten getoetst aan de Flora- en faunawet. Anders gezegd: het effect van de geplande activiteiten op de eventuele potentie/functie van het projectgebied voor beschermde flora en fauna (tabel 2, 3 en vogels) wordt getoetst.

Effecten van ruimtelijke ingrepen kunnen bestaan uit het verstoren en/of doden van individuen en aantasting van kwaliteit en kwantiteit van leefgebied, isolatie van populaties e.d. Bij een beoordeling dient ook de omgeving betrokken te worden. De effecten zijn te verdelen in effecten tijdens de sloop en bouw (kortetermijneffecten) en effecten op de langere termijn.

Uit het onderzoek ter plaatse kwam naar voren dat er geen beschermde plant- of diersoorten aanwezig zijn, noch te verwachten in een ander seizoen. Realisatie van de voorgenomen plannen brengt in principe dus geen verstoring en vernietiging van leefgebied van beschermde soorten teweeg.

5 Conclusies

Ten behoeve van geplande activiteiten in het onderzoeksgebied is een quickscan uitgevoerd naar onder de Flora- en faunawet (strikt) beschermde flora en fauna. Op basis van de quickscan kunnen effecten op (strikt) beschermde soorten (conform bedoeld in de tabellen 2 en 3 van de Flora- en faunawet) worden uitgesloten.

Geconcludeerd wordt, dat problemen gerelateerd aan deze wet zich waarschijnlijk niet voor zullen doen bij het ten uitvoer brengen van geplande activiteiten.

In iedere situatie dient “zorgvuldig gehandeld” te worden zoals bedoeld wordt in de Flora- en faunawet onder artikel 2, eerste en tweede lid. Zorgvuldig handelen tijdens de geplande werkzaamheden in het plangebied betekent hier tenminste het volgende:

- ▲ Indien tijdens de uitvoering van de werkzaamheden tegen beter weten in onverhoopt toch beschermde dieren tegengekomen worden, dienen de werkzaamheden direct gestopt te worden en verdient het aanbeveling een ter zake kundige oftewel een ecologisch adviseur* te betrekken bij de beoordeling of er effecten optreden.

Belemmeringen in verband met gebiedsbescherming zijn ook niet aanwezig.

* Onder ter zake deskundigen verstaat het ministerie gekwalificeerde personen die aan bepaalde voorwaarden voldoen. Ecologisch Adviesbureau Mulder kan u hierin van hulp zijn.